Jakou roli sehrávají učebnice v českém vzdělávacím systému a jak je učinit kvalitní?

Jan Vörös Mušuta

6. 10. 2026

EDUin

Proč na učebnicích záleží

Kvalitní učebnice:

- pomoc v zajišťování rovného přístupu ke vzdělávání
- poskytnutí strukturované učební aktivity žákům
- poskytnutí ověřených informací v informační záplavě
- propojení školy a domova
- snížení pracovní zátěže učitelů, opora pro neaprobované

EDUin

… ale mohou mít i svá úskalí

- pomalá obměna učebnicových fondů
- potenciální finanční zátěž
- potenciální obsahové předimenzování výuky
- výzkum učebnic dlouhodobě nepodporován

EDUin

Limity doložkového řízení

- absence oficiálního standardu kvality
- zastaralost systému
- omezení na vybrané formáty učebnic: nereflektuje online svět, AI
- nízká transparentnost
- od jara 2026 snížení počtu recenzentů ze dvou na jednoho (při kladném posudku) – zdůvodnění: finanční úspora

EDUin

Vazba mezi revizí RVP ZV a učebnicemi

Souběh platnosti „starého“ a „nového“ RVP ZV

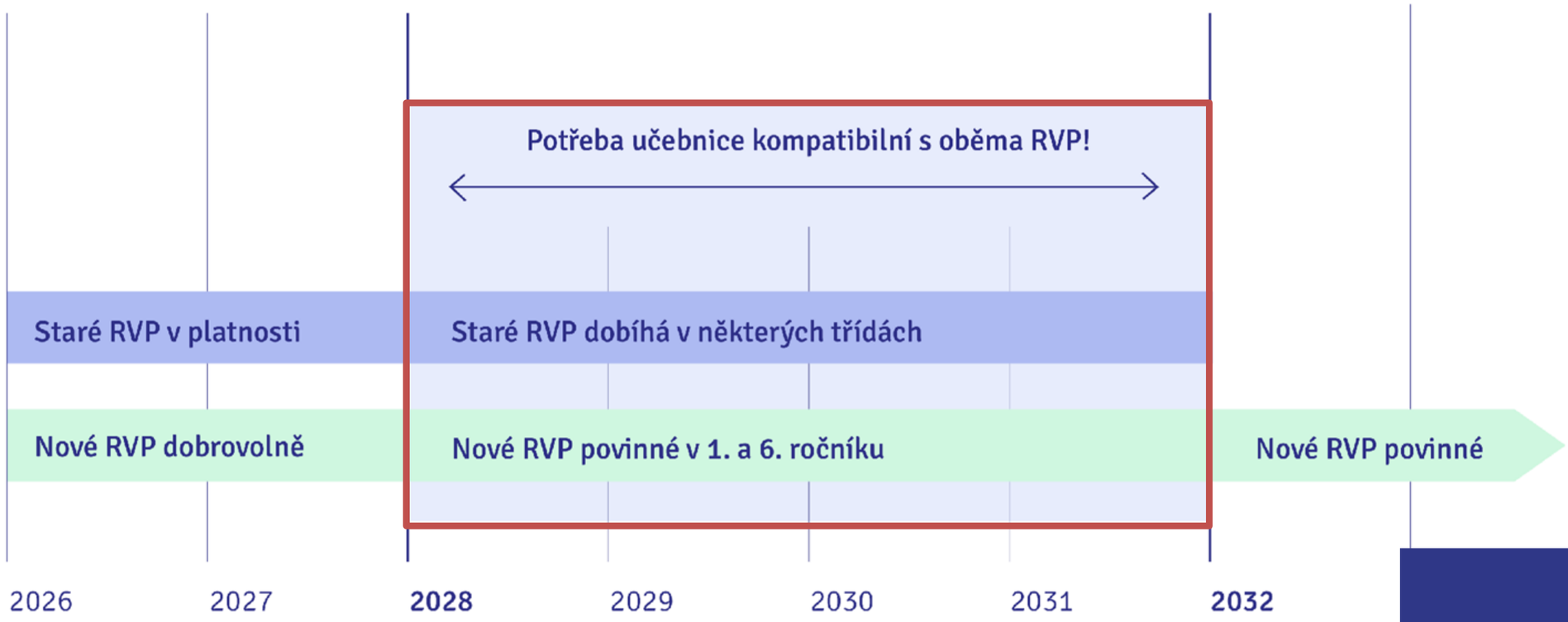

Zdroj: vlastní úprava na základě dat MŠMT

EDUin

Převod ONIV na zřizovatele

Před 1. 1. 2026:

stát → ředitel (škola)

Po 1. 1. 2026:

stát → zřizovatel → ředitel (škola)

- zánik povinnosti nakupovat z ONIV výhradně učebnice s doložkou
- = doložka nyní pouze doporučující charakter
- ztráta jistoty dlouhodobého plánování výdajů na učebnice

\+ ztráta nástroje kontroly kvality učebnic ve školách

\+ potenciální prohlubování nerovností - nedoložkované uč.

EDUin

Data z terénu

- průzkum Asociace ředitelů ZŠ (duben 2026):
  - ~25 % ředitelů: přidělené ONIV nižší než požadavky školy
  - více než 84 % ředitelů: ONIV by se měly vrátit pod MŠMT
- ministr Plaga avizuje návrat „učebních pomůcek pod platby z ministerstva" – zatím bez konkrétního legislativního kroku

EDUin

Co se změnilo v roce 2026?

- 04/2026 - aktualizované Sdělení o doložkovém řízení
    - deklarováno jako přechodný stav

Problémy:

- netransparentnost aktualizace
- nejasná/neexistující komunikace státu s klíčovými aktéry

EDUin

Doporučení

Nesmíme rezignovat na aktivní řízení kvality učebnic.

Standardy kvality

Reforma doložkového řízení

Legislativně ošetřit financování učebnic

Spolupráce a výzkum

EDUin

Děkuji za pozornost

Týdeník bEDUin: